

Obsah

Úvod (a předmluva zároveň)	9
PRVNÍ ČÁST	
PRAMEN ZÁJMU O KŘESŤANSTVÍ	15
1 Je křesťanství zajímavé?	17
1.1 Lidská konečnost a svět	17
1.1.1 Vědomí konečnosti	17
1.1.2 Smrtelnost	17
1.1.3 Svět obecně	20
1.1.4 Dětský svět a zrod úzkosti	21
1.2 Úzkost a naděje	23
1.2.1 Úzkost jako druh bolesti	23
1.2.2 K problematice naděje	24
1.2.3 Úzkost je úzkostí o svět	25
1.2.4 Původ úzkosti a naděje	25
1.3 Člověk a jeho postoj tváří v tvář úzkosti	27
1.3.1 Rezignovaný postoj	27
1.3.2 Účinky rezignovaného postoje	28
1.3.3 Postoj hledající	30
DRUHÁ ČÁST	
URČUJÍCÍ RYSY ZJEVENÍ	35
2 Propozičně chápané zjevení	37
2.1 Věrohodnost křesťanství	37
2.2 Nabídka spásy a nauka	39
2.3 Propoziční pojetí zjevení	41
2.4 Boží slova a Boží skutky	42
2.5 Zjevení a bible	45
2.5.1 Jak dochází ke zjevení?	45
2.5.2 Inspirace	46
2.5.3 K otázce autora Písma	47
2.6 Křesťanství a světový názor	49

3	Zjevení z hlediska sémantiky	53
3.1	Stanovisko některých theologů	53
3.2	Stanovisko některých filosofů	58
3.3	Obhajoba smysluplnosti zjevení	59
3.3.1	Hypotéza přímé verifikace zjevených sdělení	62
3.3.2	Hypotéza zprostředkované verifikace zjevených sdělení	64
3.4	Sémantické teorie uspokojující požadavky orthodoxního křesťanství	65
3.4.1	Teorie jednoznačnosti (univocity)	65
3.4.2	Teorie analogie (obdobnosti)	66
4	Zjevení jako předmět hermeneutiky	68
4.1	Úvod	68
4.2	Hermeneutika literárněhistorická	69
4.2.1	Literárněhistorická hermeneutika a vývoj zjevení	70
4.3	Filosofická hermeneutika	72
4.4	Exkurs o pojmu přirozenosti	75
4.5	K problematice historicko-kritické metody	80
5	Zjevení, theologie a otázka jejich dějinnosti	83
5.1	Úvod	83
5.2	Theologie biblická (pozitivní)	83
5.3	Dogmatická (čili spekulativní) theologie	86
5.3.1	Implicitně zjevené výroky	86
5.3.2	Virtuálně zjevené výroky	87
5.4	Dějinnost theologie a filosofie	89
5.5	Dějinnost theologie	91
5.6	Dějinnost theologie podle Karla Rahnera	92
5.7	Filosofie v roli pomocné vědy theologie	102
5.7.1	Různá řešení otázky vztahu theologie a filosofie	102
5.7.2	Theologické požadavky na filosofii	106
5.7.3	Helénizace křesťanství?	109
5.7.4	Otázka tzv. philosophia perennis	111
5.7.5	Dějinnost theologie v orthodoxním pojetí	113
5.7.6	Existuje v theologii pokrok?	115

TŘETÍ ČÁST

ZJEVENÍ CHÁPANÉ JAKO NEJAZYKOVÁ SKUTEČNOST 117

První oddíl. Zjevení a subjektivita 119

6 Zjevení jako stav lidské subjektivity 121

6.1 Úvod 121

6.2 Friedrich Schleiermacher (1768–1834) 125

6.3 Karl Jaspers (1883–1967) 142

6.4 Rudolf Bultmann (1884–1976) 159

Druhý oddíl. Zjevení chápané jako dějiny 167

7 Obecně o dějinnách a dějinnosti 169

7.1 Úvod 169

7.2 Co jsou dějiny a co dějinnost? 170

7.3 Dějiny a jejich „smysl“ 172

7.3.1 Theologie dějin 173

7.3.1.1 *Práce a hřích* 179

7.3.1.2 *Několik poznámek k věrohodnosti posvátných dějin* 181

7.3.1.3 *Rozdíl mezi posvátnými dějinami a dějinami profánně pojatými* 184

7.3.2 Filosofie dějin 186

8 Osvícenství a dějiny chápané jako pokrok 189

8.1 Osvícenské pojetí pokroku ve své starší fázi 189

8.2 Dějiny a křesťanská protologie a eschatologie 195

8.3 Otázka pokroku v mravní oblasti 195

8.4 Dovětek: Otázka pokroku v oblasti filosofického myšlení 198

8.5 Starší osvícenství ve vztahu k náboženství a zjevení 200

8.6 Osvícenské pojetí pokroku v mladší fázi 202

8.7 G. W. F. Hegel (1770–1831) 204

8.7.1 Příroda a její duchovní základ 204

8.7.2 Filosofie ducha 207

8.7.3 Filosofie náboženství 208

8.7.4 Hegelova „filosofie filosofie“ 211

8.7.5	Hegelův trinitarismus	211
8.7.6	Hegelova náboženská filosofie je příkladem moderní gnóze	213
8.7.7	Zjevení u Hegela	213
9	Vybraní autoři o zjevení pojímaném jako dějiny	215
9.1	Úvod	215
9.2	Wolfgang Pannenberg (1928–2014)	216
9.2.1	Životopisný úvod	216
9.2.2	Pannenbergova nauka o zjevení	218
9.3	Theologie naděje	231
9.3.1	Ernst Bloch (1885–1977)	232
9.3.1.1	Životopisný úvod	232
9.3.1.2	<i>Blochův dialektický materialismus a jeho poměr k náboženství</i>	237
9.3.2	Jürgen Moltmann (1926–2024)	245
9.3.2.1	Životopisný úvod	245
9.3.2.2	<i>Moltmannova nauka o Bohu</i>	248
9.3.2.3	<i>Moltmannova nauka o Trojici</i>	251
9.3.2.4	<i>Moltmannova „jesuologie“</i>	253
9.3.2.5	<i>Eschatologická naděje</i>	257
9.4	Pierre Teilhard de Chardin S.I. (1881–1955)	263
9.4.1	Životopisný úvod	263
9.4.2	Teilhardova filosofická nauka	267
9.4.3	Teilhardova theologická nauka	279
9.4.4	Závěrečné poznámky a zhodnocení Teilhardova přínosu	285
9.4.4.1	<i>K Teilhardově procesuální teologii</i>	285
9.4.4.2	<i>K Teilhardovu evolucionistickému světovému názoru</i>	288
9.5	Vizionáři evropské moderny dnes	291
	Slovo závěrem	295
	Poděkování	299
	Seznam literatury	300
	Jmenný rejstřík	305
	Věcný rejstřík	308